

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-967

18.10.2021

If Skadeforsikring NUF

Rettshjelp

Rettshjelpdekning når sikrede har fått dekning under boligkjøperforsikring? – fal. §§ 6-1 og 6-3.

Sikrede kom i tvist med selger etter kjøp av bolig. Han hadde boligkjøperforsikring, men benyttet ekstern advokat. Boligkjøperforsikringen dekket advokatbistand med offentlig salærsats + kr 200 per time. Sikredes advokat hadde en høyere timepris, og sikrede søkte det overskytende dekket under sin ordinære rettshjelpforsikring. I vilkårene for rettshjelpforsikringen fremgikk det at timesatsen som ble dekket i saker mot selger var offentlig salærsats + kr 200. Selskapet avsto rettshjelpdekning med henvisning til at sikrede allerede hadde fått dette dekket under sin boligkjøperforsikring og ikke kunne få dekket de samme timene to ganger. Nemndas flertall kom til at sikrede også hadde krav på dekning over den ordinære rettshjelpsdekningen.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: forsikringssum kr 100 000

Saksfremstilling

Saken gjelder selskapets avslag på rettshjelpdekning i sak hvor sikrede er i mangelstvist mot selger og har fått dekket utgifter til advokat med offentlig salærsats + kr 200 under sin boligkjøperforsikring.

Vilkår

Av vilkårenes pkt. 1.6 om forsikringssum fremgår følgende:

I saker mot selger av bolig og/eller selgers boligselgerforsikringsselskapet er timesatsen som dekkes begrenset til gjeldende offentlige salærsatser med tillegg av 200 kroner. Jf. salærforsikringen § 2. If svarer ikke for evt. kostnader som oppstår ved bytte av advokat.

Av vilkårenes pkt. 1.8.3 fremgår følgende:

If dekker kostnader til advokat, registrert rettshjelper, retten, sakkyndig og vitner. Ifs ansvar er begrenset til rimelige og nødvendige kostnader ved tvisten. Tvisteloven § 6-13, § 10-5 og kapittel 20 gjelder tilsvarende. Hva som er rimelige og nødvendige kostnader ved tvisten, fastsatt ved tvistesakens avslutning. Ved behov, kan If be sikrede om en redegjørelse for tvisten og de pådratte kostnadene. Dersom tvisten avgjøres ved dom eller kjennelse, legger If rettens fastsettelse av rimelige og nødvendige sakskostnader til grunn. Foretar If en utbetaling forutfor tvistesakens avslutning, innebærer ikke dette en aksept av pådratte kostnader. Ved tvistesakens avslutning plikter sikrede å tilbakebetale eventuelt overskytende beløp til If.

Sikrede kjøpte en bolig i 2020. I forbindelse med kjøpet tegnet sikrede boligkjøperforsikring i HELP. Sikrede har også innboforsikring i If (heretter selskapet) som inneholder en rettshjelpforsikring. Vinteren 2020/21 oppdaget sikrede forhold de mente utgjorde mangler ved boligen. Sikrede engasjerte advokat og orienterte HELP. Boligkjøperforsikringsselskapet bekreftet at det innvilget bruk av ekstern advokat. I henhold til vilkårene dekkes da utgifter til advokat med offentlig salærsats + kr 200.

Den eksterne advokatbistanden sikrede har benyttet har en høyere timepris enn hva som dekkes under boligkjøperforsikringen (opplyst å ligge på kr 2 500 til kr 3 000). Sikrede søkte på dette grunnlag om rettshjelpdekning for det overskytende under sin innboforsikring.

Selskapet har avslått rettshjelpdekning med henvisning til at rettshjelpforsikringen i innboforsikringen dekker det samme som boligkjøperforsikringen (offentlig salærsats + kr 200), og at det da ikke er rimelig og nødvendig med ytterligere dekning.

Sikredes advokat har i det vesentlige anført at sikrede har krav på dekning under sin rettshjelpforsikring i innboforsikringen. Utgangspunktet etter fal. § 6-1 er at sikrede har krav på full erstatning for sitt økonomiske tap. Boligkjøperforsikringen dekker bare deler av sikredes advokatutgifter, dvs. offentlig salærsats + kr 200. Det har ingen betydning at også rettshjelpforsikringen har en slik begrensning. Dette kan ikke tolkes slik at overskytende tap ikke er omfattet. Selskapet kan ikke bli hørt med at utgiftene ikke er "rimelige og nødvendige". Sikredes advokat har i den forbindelse vist til to vurderinger gjort av sekretariatet for Finansklagenemnda i henholdsvis 2016 og 2017. Sikrede har krav på dekning for det overskytende som ikke dekkes av boligkjøperforsikringen. Fal. § 6-3 regulerer fordelingen av det enkelte selskapets erstatningsmessige ansvar. I en sak om rettshjelpdekning innebærer dette at når boligkjøperforsikringen dekker advokatbistand opp til offentlig salærsats, er rettshjelpforsikringen og selskapets ansvar begrenset til det som ikke dekkes av boligkjøperforsikringen, dette selv om rettshjelp har en begrensning på hva som dekkes per time. Det er ikke tale om at sikrede får sine rimelige og nødvendige utgifter dekket to ganger. Det er de totale kostnadene som må vurderes opp mot proporsjonalitetsbegrensningen og ikke timeprisen som sådan.

Selskapet har for øvrig ikke oppfylt sin opplysningsplikt etter fal. § 2-1 og fal. § 3-3.

Selskapet har i det vesentlige anført at sikrede ikke har krav på rettshjelpdekning i saken. Hensikten med begrensningen til offentlig salærsats + kr 200 i vilkårene i boligkjøperforsikringen er å ha kontroll over kostnader ved bruk av ekstern advokat. En slik begrensning er ikke i strid med regelverk vedrørende fritt advokatvalg, jf. blant annet FinKN 2020-781. Rettshjelpforsikringen har en tilsvarende begrensning. Denne begrensningen ble inntatt i vilkårene og ble varslet særskilt ved utsendelsen av avtalen til sikrede i oktober 2020, og selskapet har dermed oppfylt sin opplysningsplikt.

Sikrede har krav på dekning av "rimelige og nødvendige" utgifter. Hva som er rimelige og nødvendig må vurderes på samme måte som for domstolene. En slik vurderingen omfatter både advokatens timepris og antall medgåtte timer, jf. HR 2020-1515-U. Rettshjelpvilkårene har en regulert timepris for tvister som den i nærværende sak. Det er således antall timer med rettshjelp som er det avgjørende ved vurderingen av om kostnadene er rimelige og nødvendige. Selskapet aksepterer i stor grad de timelistene advokatene presenterer ved krav under boligkjøperforsikringen. Det er da ikke grunnlag for å dekke disse timene ytterligere en gang under rettshjelpforsikringen. Hvis sikrede skulle få dekket timeantallet to ganger under to ulike forsikringer, ville hun i realiteten få dekning for nødvendige og rimelige utgifter to ganger. Dette er i strid med alminnelige forsikringsrettslige prinsipper og kan ikke utledes av fal. § 6-3.

Sekretariatets konklusjon:

Sekretariatet avgjorde saken på delegert myndighet og kom til at selskapet ikke kunne avslå rettshjelpdekning:

Spørsmålet er om selskapet kan avslå rettshjelpdekning med henvisning til at sikredes innvilgede dekning under boligkjøperforsikringen dekker det samme som rettshjelpforsikringen og at ytterligere dekning ikke er rimelig eller nødvendig.

Samme spørsmål har nylig vært vurdert av nemnda i tre saker, jf. FinKN 2021-676, 2021-677 og 2021-678. Nemndas flertall kom til at vilkårene ikke var tilstrekkelig klare til at selskapet kunne avslå dekning på det anførte grunnlag:

Den aktuelle tvisten gjelder kjøp av bolig, og sikrede har i tillegg til rettshjelpforsikringen under innboforsikringen en boligkjøperforsikring B. Han valgte likevel å bruke ekstern advokat, og B dekker da rettshjelputgifter med samme sumbegrensning som rettshjelpforsikringen.

Flertallet forstår situasjonen slik at en boligkjøperforsikring dekker samme økonomiske interesse som en rettshjelpforsikring – nemlig utgifter til advokat ved en tvist – men begrenset til en spesiell type tvist. I så fall foreligger dobbeltforsikring for denne typen tvister. Sikrede kan da velge hvilken forsikring han vil bruke "inntil sikrede har fått den erstatning han eller hun i alt har krav på", jf. fal. § 6-3. Spørsmålet om hvilken erstatning sikrede har "krav på" beregnes normalt med utgangspunkt i de oppgjørsreglene som gir sikrede det gunstigste resultatet, men likevel slik at sikrede kan kombinere to forsikringer hvis omfanget av den enkelte forsikring ikke er tilstrekkelig til å dekke sikredes tap, se Bull, Forsikringsrett 2008 s. 463.

Begge forsikringer opererer her med en fast timesats for saker mot selger av bolig. Dette har karakter av en forsikringssum/sumbegrensning for denne timesatsen. Spørsmålet om hva som utgjør sikredes tap bestemmes imidlertid av "forsikringsverdien" for det som er forsikret. Forsikringsverdien for rettshjelpforsikringen er "rimelige og nødvendige kostnader ved tvisten", jf. vilkårenes pkt. 1.8.3. Flertallet forstår selskapet slik at sumbegrensningen i pkt. 1.6 er ment å angi hva som er "rimelig og nødvendig" timepris og dermed også angir forsikringsverdien pr. time for de utgiftene som dekkes. Begrepene "forsikringssum" og "forsikringsverdi" refererer imidlertid i utgangspunktet til to forskjellige beløp, og flertallet kan ikke se at ordlyden i pkt. 1.6 om begrenset timesats gir noen indikasjon på at denne timesatsen er identisk med "rimelige og nødvendige kostnader" i pkt. 1.8.3. Om selskapet mener at forsikringssummen/timesatsen skal være identisk med forsikringsverdien slik denne er angitt i pkt. 1.8.3, måtte dette kommet klarere frem i ordlyden. Sikrede må derfor å krav på dekning for "rimelige og nødvendige" utgifter.

Ettersom sakens faktum og vilkårene er tilsvarende som i de aktuelle nemndssakene, kan vi ikke se at nærværende sak skal kunne få et annet resultat.

Etter dette har vi kommet til at sikrede må få medhold i klagen.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om sikrede har krav på rettshjelpdekning under sin innboforsikring når han har fått dekning under boligkjøperforsikringen.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Hege Sundby, bemerker:

Flertallet slutter seg til sekretariatets konklusjon.

Nemndas mindretall, Trine Vøien, bemerker:

Mindretallet har kommet til et annet resultat:

Etter det mindretallet forstår dekker både boligkjøperforsikringen og rettshjelpsforsikringen "nødvendige" kostnader til advokat, men at boligkjøperforsikringen ikke har en begrensning i forsikringssum og heller ikke løpende egenandel på 20 %. Ut over dette forstår mindretallet at de to forsikringsdekningen har lik erstatningsberegning, dvs. at begge avtaler har inntatt en begrensning i timesatsen som dekkes ved bruk av ekstern advokat/advokat som ikke har samarbeidsavtale med selskapet. Mindretallet forstår det videre slik at sikrede har fått dekket alle timene ekstern advokat har arbeidet med saken. Bestemmelsen i fal. § 6-3 begrenser sikredes samlede krav under forsikringene i den forstand at valgetten bare gjelder inntil han eller hun har fått den erstatning han/hun i alt har krav på. Begrensningen innebærer at sikrede til sammen ikke kan kreve mer det tapet han/hun har lidt, *"fastsatt etter forsikringssum, erstatningsberegning, egenandel og bonus"* i den forsikringen som gir det høyeste beløp, jf. Bull, Forsikringsrett 2008 s. 463. Når sikrede i nærværende sak har fått dekket sine advokatutgifter under

boligselgerforsikringen, dog begrenset med hensyn til timesats, men ingen fradrag for egenandel, har mindretallet vanskelig for å forstå hvilket "tap" som skal være dekningsmessig etter rettshjelpsforsikringen når denne forsikringen kun omfatter rimelige og nødvendige advokatutgifter med tilsvarende begrensning mht. timesatsen som dekkes. Mindretallet deler således ikke flertallets oppfatning at koblingen mellom forsikringssummen/sumbegrensningen i pkt. 1.6 og forsikringsverdien i 1.8.3 ikke har støtte i ordlyden, men mener det går klart frem av sammenhengen i vilkårene at "rimelige og nødvendige" advokatutgifter må forstås i lys av pkt. 1.6 om både forsikringssum og sumbegrensning.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).